

Dzieło literackie	Tematyka, problemy, motywy	Informacje przydatne do pełnego rozumienia utworu
STAROŻYTNOŚĆ		
Sofokles, <i>Król Edyp</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dzieje rodu Labdakidów ✓ zależność człowieka od losu (Fatum) ✓ dochodzenie do prawdy o sobie ✓ tragizm bohatera ✓ motywy: winy, kary, cierpienia, ślepoty, samookaleczenia, śledztwa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe tragedii antycznej ✓ pojęcia: <i>hamartia</i>, <i>hybris</i>, <i>anagnorisis</i>, <i>katharsis</i>, <i>mimesis</i>
Horacy, <i>Wybudowałem pomnik</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ refleksja nad istotą poezji i pozycją artysty ✓ motywy: <i>exegi monumentum</i> (wybudowałem pomnik), <i>non omnis moriar</i> (nie wszystek umrę) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe pieśni ✓ kontekst biograficzny
Horacy, <i>Do Deliusza</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poszukiwanie wewnętrznej harmonii ✓ motyw <i>carpe diem</i> (chwytaj dzień) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe pieśni ✓ filozofia antyczna: stoicyzm, epikureizm
ŚREDNIOWIECZE		
<i>Bogurodzica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wizerunek Matki Boskiej ✓ hierarchia osób wpisana w utwór, relacje między nimi ✓ antytezy i paradoksy w pieśni ✓ motywy: Matki Boskiej, <i>deesis</i> ✓ pojęcia: archaizm, antyteza, paradoks 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe pieśni religijnej ✓ średniowieczna idea hierarchii i pośrednictwa ✓ filozofia średniowieczna: tomizm ✓ znaczenie <i>Bogurodzicy</i> w kulturze polskiej
<i>Lament świętokrzyski (Posłuchajcie, bracia miła...)</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wizerunek Matki Boskiej ✓ relacje między podmiotem lirycznym (Matką Boską) a adresatami utworu ✓ środki językowe służące wyrażaniu emocji podmiotu lirycznego ✓ motyw <i>Stabat Mater Dolorosa</i> (Stała Matka Bolesciwa) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe planktu ✓ <i>Lament świętokrzyski</i> a Pietà ✓ kontekst biblijny: Ewangelia św. Jana
<i>Legenda o świętym Aleksym</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ schemat żywota świętego ✓ portret świętego (wzorzec osobowy) ✓ archetyp ascety ✓ motyw <i>ars bene moriendi</i> (sztuka dobrego umierania) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe legendy ✓ średniowieczna koncepcja człowieka (augustynizm) ✓ pojęcia: asceza, hagiografia, literatura parenetyczna
<i>Rozmowa mistrza Polikarpa ze śmiercią</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wizerunek śmierci jako rozkładającego się ciała ✓ człowiek wobec śmierci ✓ satyryczny obraz społeczeństwa ✓ funkcja groteski w utworze ✓ motyw <i>danse macabre</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dialogu ✓ hasło <i>memento mori</i> (pamiętaj o śmierci)

RENEZANS

Jan Kochanowski, <i>O żywocie ludzkim</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ refleksja nad przemijaniem życia ✓ człowiek jako marionetka ✓ motywy: <i>vanitas</i> (marność), <i>theatrum mundi</i> (świat teatrem) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe fraszki ✓ kontekst biblijny: Księga Koheleta
Jan Kochanowski, <i>Ku Muzom</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ refleksja na temat wielkości poezji i artysty ✓ motyw <i>non omnis moriar</i> (nie wszystek umrę) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe fraszki
Jan Kochanowski, <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ arkadyjski obraz wsi ✓ renesansowy system wartości ✓ koncepcja szczęśliwego życia ✓ motyw arkadyjski 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe sielanki
Jan Kochanowski, <i>Czego chcesz od nas, Panie</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wizja Boga i jego dzieła (świata) ✓ motyw <i>Deus artifex</i> (Bóg artysta) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe hymnu
Jan Kochanowski, <i>[Niezywklątym i nie leda piórem opatrzony...]</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ refleksja nad istotą poezji i pozycją artysty ✓ motyw <i>non omnis moriar</i> (nie wszystek umrę) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe pieśni ✓ kontekst biograficzny ✓ pojęcia: parafraza, horacjanizm
Jan Kochanowski, <i>Pieśni</i> (np. <i>[Chcemy sobie być radzi?]</i> , <i>[Miło szaleć...]</i> , <i>[Nie porzucaj nadzieje...]</i> , <i>[Nie wierz Fortunie]</i> , <i>Pieśń o dobrej sławie</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ renesansowa koncepcja szczęścia ✓ problem „dobrej sławy”, godności ludzkiej ✓ motywy: człowieka Bożego igrzyska, życia jako żeglugi, Fortuny, <i>carpe diem</i> (chwytaj dzień), <i>vanitas</i> (marność) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe pieśni ✓ humanizm, antropocentryzm ✓ światopogląd renesansowy (Giovanni Pico della Mirandola) ✓ filozofia antyczna: stoicyzm, epikureizm
Jan Kochanowski, <i>Treny</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ portret cierpiącego ojca i filozofa przeżywającego kryzys ✓ kryzys renesansowego światopoglądu ✓ motywy: cierpienia, Boga, buntu metafizycznego, ojca 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe trenu ✓ kontekst biograficzny ✓ światopogląd renesansowy
Szekspir, <i>Makbet</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portrety: władcy, <i>femme fatale</i> (kobieta fatalna), czarownicy ✓ upadek moralny człowieka owładniętego namiętnością władzy ✓ tragizm bohatera ✓ rola świata nadprzyrodzonego ✓ motywy: władzy, zbrodni i kary, <i>theatrum mundi</i> (świat teatrem) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dramatu szekspirowskiego ✓ Szekspir jako prekursor baroku

BAROK		
Jan Andrzej Morsztyn, <i>Do trupa; Do teźże</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret zakochanego ✓ barokowy kanon urody kobiecej (piękna) ✓ motyw miłości (Erosa) i śmierci (Thanatosa) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe sonetu ✓ pojęcia: koncept, konceptyzm (marinizm) ✓ nurt dworski w poezji barokowej ✓ styl barokowy w poezji
Daniel Naborowski, <i>Krótkość żywota; Marność</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ barokowa koncepcja świata i człowieka ✓ motyw <i>vanitas</i> (marność) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ filozofia Blaise'a Pascala ✓ nurt dworski w poezji barokowej ✓ kontekst biblijny: Księga Koheleta ✓ hasło: <i>memento mori</i> (pamiętaj o śmierci)
Wacław Potocki, <i>Transakcja wojny chocimskiej</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kreacja idealnego rycerza-szlachcica ✓ chwytory oratorskie w przemówieniu J. K. Chodkiewicza ✓ idealizacja wzorca osobowego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe poematu epickiego ✓ kontekst historyczny ✓ nurt ziemiański w poezji barokowej
Molier, <i>Świętoszek</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portrety Orgona i Tartuffe'a ✓ problematyka religijna, hipokryzji, bigoterii, obłudy, wyrachowania, naiwności 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe komedii ✓ komizm charakterów (postaci), sytuacyjny, językowy
OŚWIECENIE		
Ignacy Krasicki, <i>Bajki</i> (wybór)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz ludzkich wad ✓ dydaktyzm bajek ✓ pojęcia: alegoria, morał 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe bajki epigramatycznej i narracyjnej ✓ założenia klasycyzmu
Ignacy Krasicki, <i>Do króla; Pijaństwo</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Sarmatów (szlachty polskiej) ✓ problem wad narodowych ✓ dydaktyzm i moralizatorstwo utworów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe satyry ✓ założenia klasycyzmu
Ignacy Krasicki, <i>Hymn do miłości ojczyzny</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ problematyka patriotyczna 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe hymnu
ROMANTYZM		
Johann Wolfgang Goethe, <i>Cierpienia młodego Wertera</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzorzec bohatera romantycznego ✓ przyczyny samobójstwa Wertera ✓ motywy: miłości romantycznej, cierpienia, samotności, samobójstwa ✓ pojęcia: werteryzm, <i>Weltschmerz</i> (ból istnienia) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści epistolarnej ✓ sentymentalne i romantyczne cechy powieści ✓ <i>Cierpienia młodego Wertera</i> jako „książka zbójcka”
Adam Mickiewicz, <i>Romantyczność</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ programowość utworu ✓ portret Karusi: „innej”, obłąkanej ✓ światopogląd romantyczny (epistemologia) ✓ rola świata fantastycznego ✓ motywy: samotności, inności, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe ballady ✓ walka klasyków z romantykami

	<p>szaleństwa, miłości romantycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pojęcia: ludowość, irracjonalizm, metafizyka, oniryzm, synkretyzm, epistemologia 	
<p>Adam Mickiewicz, <i>Sonety krymskie [np. Stepy akermzańskie; Droga nad przepaścią w Czufut-Kale; Burza; Bakczysaraj]</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakterystyka pejzażu stepowego, orientalnego, górskiego, morskiego, ruin; sposoby jego kreowania ✓ kreacja bohatera romantycznego (podróżnika) ✓ rola przyrody (podróży) w poznawaniu świata i odkrywaniu tajemnic natury ludzkiej ✓ symbolika stepu, morza, gór, przepaści, ruin, źródła ✓ motywy: <i>homo viator</i> (człowiek wędrowiec), <i>vanitas</i> (marność) ✓ pojęcia: orientalizm, mistycyzm, wzniosłość, <i>sacrum</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe sonetu ✓ kontekst biograficzny
<p>Adam Mickiewicz, <i>Dziadów część III</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Konrad jako bohater romantyczny ✓ martyrologia narodu polskiego ✓ mesjanizm narodowy (hasło „Polska Chrystusem narodów”) ✓ obraz narodu polskiego („Nasz naród jak lawa...”) ✓ rola świata fantastycznego ✓ motywy: samotności, buntu, miłości ojczyzny, męczeństwa, cierpienia, metamorfozy, sił nadprzyrodzonych (aniola, diabła), poety-wieszczka ✓ pojęcia: mistycyzm, oniryzm, prometeizm, profetyzm, synkretyzm, improwizacja, historiozofia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dramatu romantycznego ✓ konteksty: biograficzny, historyczny, biblijny (m.in. ewangeliczne opowieści o męczeństwie i śmierci Chrystusa)
<p>Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz narodu polskiego ✓ historia Jacka Soplicy (księdza Robaka) ✓ perypetie miłosne Tadeusza ✓ spór o zamek między Soplicami a Hrabią, zakończony zajazdem ✓ obyczajowość i tradycja szlachecka ✓ idealizacja obrazu ojczyzny ✓ motywy: metamorfozy, miłości, zbrodni (winy) i pokuty, dworku szlacheckiego, małej ojczyzny, tańca 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe epopei ✓ geneza utworu

Juliusz Słowacki, <i>Kordian</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kordian jako bohater hamletyczny (werterywny, romantyczny) ✓ przyczyny klęski Kordiana ✓ podróże europejskie Kordiana, ich rola w dojrzewaniu bohatera ✓ hasło: „Polska Winkelriedem narodów” ✓ spisek antycarski ✓ rola świata fantastycznego ✓ motywy: miłości romantycznej, samobójstwa, podróży, dojrzewania, buntu (spisku), obłąkania, patriotyzmu (walki) ✓ pojęcia: mistycyzm, prometeizm, synkretyzm, historiozofia, „jaskółczy niepokój” 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dramatu romantycznego ✓ kontekst historyczny
Zygmunt Krasński, <i>Nie-Boska komedia</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Hrabiego Henryka (poety), Pankracego (rewolucjonisty), Orcia (poety mistycznego), portret zbiorowy rewolucjonistów ✓ wizja rewolucji ✓ spór między Pankracym i Henrykiem ✓ przyczyny klęski Pankracego ✓ interpretacja tytułu ✓ motywy: poezji (prawdziwej, fałszywej), nieszczęśliwego małżeństwa, obłądu, ślepoty ✓ pojęcia: prowidencjonalizm, frenezja, katastrofizm historiozoficzny, metafizyka, mistycyzm, synkretyzm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dramatu romantycznego ✓ światopogląd romantyczny
POZYTYWIZM		
Bolesław Prus, <i>Lalka</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Stanisława Wokulskiego: romantyka i pozytywista ✓ portret Izabeli Łęckiej ✓ portret idealisty politycznego Ignacego Rzeckiego ✓ obraz Warszawy i Paryża (w tym: naturalistyczny obraz Powiśla) ✓ obraz Zaslawka jako przestrzeni arkadyjskiej ✓ złożony obraz społeczeństwa polskiego (charakterystyka warstw społecznych: arystokracji, mieszczaństwa, biedoty) ✓ charakterystyka mniejszości narodowych: Żydów, Niemców ✓ motywy: pieniądza, marionetek, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści realistycznej ✓ realizm i naturalizm jako nurty w sztuce (prądy literackie) ✓ program pozytywistów polskich: praca „u podstaw”, praca organiczna, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów ✓ pozytywistyczny model patriotyzmu

	<p><i>theatrum mundi</i> (świat teatrem), miłości, poezji romantycznej, samotności, awansu społecznego, powstania, upadłej kobiety, kamienicy</p> <p>✓ pojęcia: idealizm, naturalizm, realizm, determinizm</p>	
Bolesław Prus, <i>Kamizelka</i>	<p>✓ portret małżonków</p> <p>✓ motywy: kamizelki, miłości, kłamstwa, choroby</p>	<p>✓ cechy gatunkowe noweli</p> <p>✓ realizm jako prąd literacki</p>
Eliza Orzeszkowa, <i>Nad Niemnem</i> (fragmenty: rozmowa Andrzejowej Korczyńskiej z synem, rozmowa Benedykta Korczyńskiego z synem)	<p>✓ portrety matki, ojca i synów</p> <p>✓ konflikt pokoleniowy</p>	<p>✓ cechy gatunkowe powieści realistycznej</p> <p>✓ realizm jako prąd literacki</p>
Eliza Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i>	<p>✓ obraz powstania styczniowego</p> <p>✓ portrety powstańców: Jagmina, Marysia Tarłowskiego, Romualda Traugutta</p> <p>✓ baśniowość noweli</p> <p>✓ znaczenie tytułu utworu</p> <p>✓ motywy: powstania, mogiły, przyrody, cierpienia, męczeństwa, bohaterskiej śmierci</p> <p>✓ pojęcia: idealizacja, patos, gloryfikacja, apoteoza</p>	<p>✓ cechy gatunkowe noweli</p> <p>✓ romantyczny a pozytywistyczny model patriotyzmu</p> <p>✓ kontekst historyczny</p> <p>✓ kontekst malarski: Artur Grottger, <i>Wojna</i> [cykl]</p>
Maria Konopnicka, <i>Mendel Gdański</i>	<p>✓ portret Żyda</p> <p>✓ polemika Mendla Gdańskiego i zegarmistrza</p> <p>✓ pojęcia: asymilacja, antysemityzm</p>	<p>✓ cechy gatunkowe noweli</p> <p>✓ program pozytywistów polskich: asymilacja Żydów</p>
Henryk Sienkiewicz, <i>Potop</i>	<p>✓ portret Andrzeja Kmicica (metamorfoza bohatera)</p> <p>✓ zbiorowy portret narodu polskiego (ambiwalentna ocena narodu)</p> <p>✓ motywy: miłości, trójkąta miłosnego, walki (bitwy), winy i pokuty, ojczyzny</p>	<p>✓ cechy gatunkowe powieści historycznej</p> <p>✓ kontekst historyczny</p> <p>✓ hasło: „ku pokrzepieniu serc”</p>
Fiodor Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara</i>	<p>✓ portrety grzeszników: Rodiona Raskolnikowa, lichwiarki, Swidrygajłowa, Łużyna, Marmieladowa, Soni</p> <p>✓ filozoficzna (ideowa) myśl artykułu Raskolnikowa <i>O zbrodni</i></p> <p>✓ obraz Petersburga (miasto demoniczne)</p> <p>✓ rola Soni w życiu Raskolnikowa</p> <p>✓ motywy: zbrodni i kary, grzechu,</p>	<p>✓ cechy gatunkowe powieści psychologicznej</p> <p>✓ pojęcie powieści polifonicznej</p>

	pokuty, zła, miłości, kobiety upadłej	
MŁODA POLSKA		
Kazimierz Przerwa-Tetmajer, wybór wierszy (np. <i>Koniec wieku XIX; Nie wierzę w nic; Lubię, kiedy kobieta...; Melodia mgieł nocnych; Evviva l'arte</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ różnorodność problematyki poezji (np. dekadentyzm, liryka miłosna, liryka pejzażowa, konflikt między artystą a filistrem) ✓ pojęcia: dekadent, nirwana, nihilizm, mizoginizm, filister, synestezja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kontekst filozoficzny: Arthur Schopenhauer ✓ dekadentyzm ✓ impresjonizm jako kierunek w sztuce
Leopold Staff, wybór wierszy (np. <i>Deszcz jesienny; Kowal; Przedśpiew</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ przemiany poezji Staffa (od dekadentyzmu po klasycyzm) ✓ pojęcia: dekadent, melancholia, psychizacja pejzażu, nadczłowiek 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kontekst filozoficzny: Arthur Schopenhauer, Friedrich Nietzsche, franciszkanizm, stoicyzm ✓ dekadentyzm ✓ symbolizm jako kierunek w sztuce ✓ nurt klasycystyczny w poezji
Jan Kasprówic, <i>Dies irae</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ charakterystyka obrazów poetyckich: zagłady świata, pochodu zmartwychwstałych, „Głowy owiniętej cierniową koroną”, Ewy i węża, Adama, Boga i Sądu Ostatecznego ✓ ekspresjonistyczny sposób obrazowania ✓ motywy: zagłady, Sądu Ostatecznego, węża-szatana, pramatki Ewy, praojca Adama, cierniowej korony, grzechu, winy i kary, krwi, buntu ✓ pojęcia: katastrofizm, wizjonerstwo, profetyzm, eschatologia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy poetyckie hymnu ✓ katastrofizm ✓ ekspresjonizm jako kierunek w sztuce ✓ kontekst biblijny (Apokalipsa św. Jana)
Stanisław Wyspiański, <i>Wesele</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret zbiorowy chłopów i inteligencji ✓ znaczenie i symbolika osób dramatu (zjaw) ✓ symbolika dramatu ✓ przyczyny nieudanego zrywu niepodległościowego ✓ motywy; wesela, tańca, wsi, arkadii, ✓ pojęcia: fantastyka, ludomania (chłopomania), synteza sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe dramatu realistyczno-symbolicznego ✓ geneza <i>Wesela</i> ✓ symbolizm i realizm jako kierunki w sztuce ✓ kontekst historyczny ✓ kontekst malarski (np. obrazy Jana Matejki: <i>Stańczyk, Wernyhora</i>; Jacka Malczewskiego: <i>Błędne koło, Melancholia</i>)

<p>Władysław Stanisław Reymont, <i>Chłopi</i> (t. I)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret zbiorowości chłopskiej ✓ obraz wsi jako zamkniętej enklawy ✓ hierarchia wiejska i mechanizmy jej tworzenia ✓ moralność, wierzenia i obyczajowość chłopska ✓ system wartości i prawa, jakimi rządzi się zbiorowość chłopska ✓ związki człowieka z naturą ✓ naturalistyczna (biologiczna) motywacja działań bohaterów ✓ sakralizacja przyrody i prac wokół ziemi ✓ mityzacja w powieści ✓ motywy: ziemi, wsi, miłości, trójkąta miłosnego, przyrody, pracy, wesela, śmierci, <i>femme fatale</i> (kobiety fatalnej) ✓ pojęcia: dialektyzacja (stylizacja gwarowa), mityzacja (mitologizacja), sakralizacja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe epopei chłopskiej ✓ realizm, naturalizm, symbolizm i impresjonizm jako kierunki w sztuce
<p>Stefan Żeromski, <i>Ludzie bezdomni</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Tomasza Judyma (Judym jako bohater postromantyczny i „chybiony pozytywista”) ✓ portrety „bezdomnych” (np. Joasi Podborskiej, Wiktora Judyma, inżyniera Korzeckiego) ✓ portret zbiorowy lekarzy ✓ obraz Warszawy, Cisów, Sosnowca (przestrzenie nędzy) ✓ interpretacja tytułu powieści ✓ symbolizm w powieści (znaczenie np. Wenus z Milo i <i>Ubogiego rybaka</i> Puvisa de Chavannesa, rozdartej sosny, krzyku pawia) ✓ etos inteligenta ✓ motywy: miasta, domu, bezdomności, miłości, pracy, zesłania, samotności, alienacji, samobójstwa 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści modernistycznej ✓ realizm, naturalizm i symbolizm jako kierunki w sztuce
<p>Joseph Conrad, <i>Jądro ciemności</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz Afryki i dzikiej natury ✓ portrety Marlowa i Kurtza ✓ refleksje dotyczące natury człowieka ✓ problem cywilizowania dzikiego lądu ✓ etyka Conradowska (maksymalizm wymagań 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kontekst biograficzny

	<ul style="list-style-type: none"> stawianych człowiekowi) ✓ znaczenie tytułu utworu ✓ motywy: podróży, zła, szaleństwa, ciemności, światła, „innego” 	
DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE		
Stefan Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Cezarego Baryki (etapy dojrzewania i edukacji) ✓ obraz rewolucji w Baku ✓ mit szklanych domów a rzeczywistość odrodzonej Polski ✓ obraz dworu w Nawłoci („zmurszała arkadia”) ✓ obraz nizin społecznych (Chłodek, dzielnica żydowska w Warszawie) ✓ propozycje naprawy Polski: szklane domy (koncepcja Seweryna Baryki), rewolucja (koncepcja Antoniego Lulka), pozytywistyczna praca (koncepcja Szymona Gajowca) ✓ interpretacja tytułu powieści ✓ motywy: rewolucji, dworu, miasta, miłości, trójkąta miłosnego, samotności 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści społeczno-politycznej ✓ kontekst historyczny
Zofia Nałkowska, <i>Granica</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret Zenona Ziembiewicza; przyczyny klęski bohatera ✓ portrety kobiet: Justyny Bogutówny, Elżbiety Bieckiej, Cecylii Kolichowskiej ✓ portrety zbiorowe: ziemiaństwa, mieszczaństwa, biedoty ✓ koncepcja człowieka i losu ludzkiego (uwikłanie w schematy, nakładanie masek, widzenie w oczach innych) ✓ interpretacja tytułu (granica filozoficzna, granica społeczna, granica moralna, granica psychologiczna) ✓ znaczenie kompozycji dla wymowy powieści (inwersja czasowa) ✓ motywy: moralnego upadku, kamienicy, miłości, trójkąta miłosnego ✓ pojęcia: inwersja czasowa, retrospekcja, konformizm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści psychologicznej

<p>Witold Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gombrowiczowska filozofia formy (znaczenie słów-kluczy: pupy, łydki, gęby) ✓ obraz szkoły, uczniów i nauczycieli ✓ charakterystyka środowiska mieszczańskiego (rodzina Młodziaków) ✓ charakterystyka środowiska ziemiańskiego (rodzina Hurleckich) ✓ obraz dworku szlacheckiego (Bolimowo) ✓ znaczenie kluczowych scen (np. lekcja języka polskiego, pojedynek na miny, babranie się w kompocie, podglądanie Zuty, bratanie się z parobkiem, tresura Walka, porwanie Zosi, „kupa”) ✓ groteskowość (na poziomie fabuły, bohaterów, języka) ✓ motywy: szkoły, dworu, rodziny, niedojrzałości, formy ✓ pojęcia: groteska, absurd 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści awangardowej
<p>Julian Tuwim, wybór wierszy (np. Do krytyków; Ranyjulek; Wiosna; Mieszkańcy)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ tematyka codzienności, powszedniości ✓ język poezji (potoczny) ✓ pojęcia: witalizm, kolokwializm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Skamander jako grupa poetycka
<p>Bolesław Leśmian, wybór wierszy (np. Piła; Ballada dziadowska; Dusiołek; W malinowym chruśniaku)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kreacja narratora, bohatera, podmiotu lirycznego ✓ kreacja natury ✓ filozoficzna koncepcja człowieka i jego natury ✓ ludowość ballad ✓ język liryki miłosnej ✓ język i styl Leśmianowski ✓ pojęcia: neologizm, dialektyzm, ludowość, fantastyka, groteska 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe ballady ✓ odrębność poezji Leśmiana na tle twórczości poetyckiej międzywojnia
<p>Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, wybór wierszy (np. Kobieta, która czeka; Babka; Atlas; Nike; Starość; Miłość)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ tematyka miłosna; przenikanie się motywów Erosa i Thanatosa ✓ świat przeżyć bohaterki lirycznej ✓ poetyzacja codzienności ✓ język i styl poezji ✓ nawiązania do kultury śródziemnomorskiej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy miniatury poetyckiej ✓ Pawlikowska-Jasnorzewska jako „satelita” Skamandra

<p>Czesław Miłosz, wybór wierszy katastroficznych (np. <i>Obłoki; Roki</i>)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ cechy poezji katastroficznej (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Żagary jako grup poetycka (katastrofiści l. 30.)
LITERATURA WSPÓŁCZESNA		
<p>Tadeusz Borowski, <i>Pożegnanie z Marią; U nas, w Auschwitzu; Proszę państwa do gazu; Bitwa pod Grunwaldem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz wojny ✓ obraz obozu koncentracyjnego; życie w obozie koncentracyjnym ✓ obraz obozu dla dipisów ✓ portret człowieka zlagrowanego ✓ postawy bohaterów wobec rzeczywistości wojennej ✓ metody fizycznego i psychicznego niszczenia więźniów ✓ interpretacja tytułów opowiadań ✓ motywy: kata i ofiary, miłości wojennej, masowej śmierci, zła, odwróconego dekalogu, obozu koncentracyjnego, cierpienia, więźnia, matki, Żyda, poezji ✓ pojęcia: lager, holocaust, behawioryzm, dipis, nihilizm, cynizm, reifikacja, totalitaryzm, nazizm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe opowiadania ✓ cechy literatury faktu ✓ kontekst biograficzny i historyczny
<p>Gustaw Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz łagru sowieckiego ✓ portret zbiorowy więźniów ✓ charakterystyka bohaterów, którzy w obozie ocalili swoje człowieczeństwo ✓ charakterystyka bohaterów, którzy w obozie zostali odczłowieczeni ✓ metody fizycznego i psychicznego niszczenia ludzi w państwie sowieckim ✓ interpretacja tytułu i rola motto ✓ wymowa epilogu ✓ motywy: obozu, pracy, zła, heroizmu, cierpienia, samotności, kata i ofiary, miłości ✓ pojęcia: łagier, totalitaryzm, komunizm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Inny świat</i> jako zeseizowana powieść autobiograficzna ✓ cechy literatury faktu ✓ kontekst biograficzny i historyczny ✓ kontekst literacki: <i>Wspomnienia z domu umarłych</i> Fiodora Dostojewskiego
<p>Hanna Krall, <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz getta ✓ postawy Żydów wobec zagrożenia życia ✓ portret Marka Edelmana 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe reportażu ✓ geneza reportażu Krall ✓ kontekst historyczny ✓ biografia Marka Edelmana

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ odmitologizowany obraz powstania w getcie warszawskim ✓ rozważania na temat godności człowieka, bohaterstwa, śmierci, wartości ludzkiego życia, heroizmu ✓ interpretacja tytułu ✓ motywy: Żyda, bohaterskiej śmierci, cierpienia, buntu, powstania ✓ pojęcia: holocaust, totalitaryzm, getto, reifikacja 	
Krzysztof Kamil Baczyński, wybór wierszy (np. <i>Pokolenie; Ten czas; Elegia o... (chłopcu polskim); Biała magia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poetycki obraz wojny ✓ nastrojowość wierszy i sposoby jej osiągnięcia ✓ przeżycia pokoleniowe utrwalone w poezji ✓ tragizm i heroizm pokolenia ✓ cechy poezji Baczyńskiego (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) ✓ motywy: wojny, zła, cierpienia, ciemności, młodości, śmierci, miłości, matki, motywy apokaliptyczne ✓ pojęcia: poeta spełnionej apokalipsy, katastrofizm generacyjny, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Kolumbów ✓ kontekst biograficzny i historyczny ✓ kontekst literacki: katastrofiści l. 30.
Tadeusz Różewicz, wybór wierszy (np. <i>Ocalony; Lament; Termopile polskie</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ portret człowieka ocalałego z katastrofy ✓ moralistyczny wymiar wierszy (np. diagnoza rozpadu wartości, poszukiwanie „nauczyciela i mistrza”) ✓ cechy poezji Różewicza (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) ✓ motywy: ocalenia, duchowego kalectwa, zła, odwróconego dekalogu, wojny, wiary ✓ pojęcia: strofoida, reifikacja 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Kolumbów ✓ kontekst biograficzny i historyczny ✓ konteksty biblijne (liczne aluzje biblijne w poezji Różewicza)
Czesław Miłosz, wybór wierszy (np. <i>Campo di Fiori; Który skrzywdziłeś; Piosenka o końcu świata</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ problematyka polityczno-moralna wierszy ✓ postawa ironiczna podmiotu lirycznego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ kontekst biograficzny ✓ kontekst historyczny (np. II wojna światowa) ✓ konteksty biblijne (np. Apokalipsa św. Jana)

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rola poety i poezji ✓ cechy poezji Miłosza (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) 	
Zbigniew Herbert, wybór wierszy (np. <i>Potęga smaku; Przesłanie pana Cogito; Tren Fortynbrasa; Apollo i Marsjasz, Dlaczego klasycy?; Stary Prometeusz</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ moralistyczny wymiar wierszy ✓ nawiązania kulturowe w wierszach ✓ cechy poezji Herberta (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Współczesności (pokolenie `56) ✓ nurt klasycystyczny w poezji ✓ konteksty mitologiczne i biblijne
Wisława Szymborska, wybór wierszy (np. <i>Głos w sprawie pornografii; Życie na poczekaniu; Wypadek drogowy; Nagrobek; Kobiety Rubensa; Utopia</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ filozoficzno-egzystencjalny wymiar wierszy ✓ cechy poezji Szymborskiej (motywy, styl, język, sposoby obrazowania itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Współczesności (pokolenie `56) ✓ konteksty mitologiczne i biblijne
Miron Białoszewski, wybór wierszy (np. <i>namuzowywanie; mironczarnia; wywód jestem`u; Szare eminencje zachwytu</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ uwznioślanie codzienności, sakralizacja świata przedmiotów ✓ cechy poezji Białoszewskiego (motywy, styl, język, sposoby obrazowania, eksperymenty językowe itp.) ✓ pojęcia: „poeta rupieci”, lingwizm 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Współczesności (pokolenie `56) ✓ nurt lingwistyczny w poezji
Stanisław Barańczak, wybór wierszy (np. <i>Mieszkać; Pan tu nie stał</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ cechy poezji Barańczaka (motywy, styl, język, sposoby obrazowania, przekształcenia związków frazeologicznych itp.) ✓ pojęcia: lingwizm, <i>homo socius</i> (człowiek społeczny) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ pokolenie Nowej Fali (pokolenie `68) ✓ kontekst historyczny ✓ nurt lingwistyczny w poezji
Jan Twardowski, wybór wierszy (np. <i>samotność; za szybko; przezroczyść</i>)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ interpretacja: sposób ukształtowania monologu lirycznego, podmiot liryczny i adresat, metaforyka, wartości itp. ✓ postawa afirmacji świata 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ liryka religijna (nurt „poezji kapłańskiej”) ✓ kontekst biograficzny ✓ nurt franciszkański w poezji

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przeżycia duchowe i doświadczenia egzystencjalne utrwalone w wierszach ✓ cechy poezji Twardowskiego (motywy, styl, język, sposoby obrazowania, autoironia, humor itp.) 	
Sławomir Mrożek, <i>Tango</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz rzeczywistości (deformacja) ✓ portrety bohaterów, ich postawy ✓ przyczyny klęski Artura ✓ <i>Tango</i> jako tragikomedія rodzinna ✓ <i>Tango</i> jako dramat o źródłach tyranii (o totalitaryzmie) ✓ <i>Tango</i> jako dramat o kryzysie wartości we współczesnym świecie ✓ motywy: tańca, rodziny, buntu pokoleniowego, ślubu, tyranii, rewolucji społecznej, władzy, miłości ✓ pojęcia: groteska, totalitaryzm, anarchia, awangarda, parodia 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe tragikomedii ✓ teatr absurdu ✓ pokolenie Współczesności (pokolenie `56)
Albert Camus, <i>Dżuma</i>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ obraz Oranu w czasie kolejnych etapów rozwoju epidemii ✓ portret zbiorowy mieszkańców Oranu ✓ różne postawy ludzkie wobec sytuacji ekstremalnej (dżumy) – indywidualne charakterystyki bohaterów ✓ interpretacja tytułu i zakończenia powieści oraz rola motta ✓ motywy: choroby, zła, buntu, cierpienia, dziecka, uwięzienia, samotności, heroizmu ✓ pojęcia: humanizm heroiczny, absurd, parabola 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cechy gatunkowe powieści parabolicznej ✓ <i>Dżuma</i> jako powieść egzystencjalna ✓ kontekst filozoficzny: egzystencjalizm ✓ kontekst mitologiczny: mit o Syzyfie (również: esej Alberta Camusa <i>Mit Syzyfą</i>)

Oprac. Iwona Możejko